

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

PREDMET MRAOVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 30373/13)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (kazneni aspekt) • Javna rasprava • Isključenje javnosti iz cijelog postupka za silovanje radi zaštite žrtve iako je medijima dala intervju o predmetu • Odluku je preispitao Vrhovni sud koji nije utvrdio povredu podnositeljevih prava • Presuda protiv podnositelja zahtjeva javno je izrečena • Izjave žrtve medijima ne oslobađaju državu od njezine pozitivne obveze zaštite žrtvine privatnosti i zaštite od sekundarne viktimizacije • Potreban je još viši stupanj zaštite zbog nezakonitog kršenja privatnosti žrtve od strane policije na samom početku predmeta • Isključenje javnosti iz dijela postupka nije dostatno jer bi se intimne informacije mogle otkriti u bilo kojoj fazi suđenja

STRASBOURG

14. svibnja 2020.

Ova presuda postaje konačna pod okolnostima navedenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu *Mraović protiv Hrvatske*,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir:

gore navedeni zahtjev protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljani g. Josip Mraović („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 10. travnja 2013.

odluku od 8. rujna 2015. godine da se Vlada obavijesti o prigovoru koji se odnosi na isključenje javnosti s rasprave i da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim sukladno pravilu 54. stavku 3. Poslovnika Suda

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 25. veljače 2020. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije o isključenju javnosti iz kaznenog postupka povodom optužbi za silovanje koje su mu stavljene na teret.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1948. godine i živi u Gospiću. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa V. Drenški Lasan, odvjetnica iz Zagreba.

3. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Dana 14. travnja 2005. I.J., košarkašica Ženskog košarkaškog kluba Gospić, policiji je prijavila da ju je podnositelj zahtjeva spolno zlostavljao.

5. Podnositelj zahtjeva uhićen je istog dana zbog osnova sumnje da je počinio silovanje.

6. Dana 15. travnja 2005. lokalna policija dala je medijima detaljnu izjavu o događaju, u kojoj je otkrila osobne podatke i identitet žrtve. To je naknadno dovelo do uspješne tužbe I.J. za naknadu štete protiv države.

7. Dana 30. lipnja 2005. protiv podnositelja zahtjeva na Županijskom sudu u Gospiću podignuta je optužnica za silovanje.

8. Javnost je isključena iz postupka pred Županijskim sudom u Gospiću na zahtjev podnositelja zahtjeva radi zaštite privatnog života i podnositelja i žrtve.

9. Dana 1. prosinca 2005. Županijski sud u Gospiću oslobodio je podnositelja zahtjeva optužbe.

10. Nakon što je nadležno Državno odvjetništvo uložilo žalbu, Vrhovni sud Republike Hrvatske je na sjednici vijeća održanoj 14. prosinca 2006. godine ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje. Javnost je isključena sa sjednice Vrhovnog suda na zahtjev podnositelja zahtjeva radi zaštite privatnog i obiteljskog života optuženika i žrtve u skladu s člankom 294. stavkom 4. Zakona o kaznenom postupku. Dopuštenje da prisustvuju sjednici vijeća, u skladu s člankom 294. stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku (vidi stavak 29 ove presude), dano je predstavnicima Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OSCE), koji su upozoreni da su dužni čuvati kao tajnu sve ono što su saznali na sjednici vijeća.

11. U ponovljenom postupku predmet je proslijeđen Županijskom sudu u Rijeci.

12. Na prvom ročištu u ponovljenom postupku održanom 13. rujna 2007. godine, podnositelj zahtjeva zatražio je da se održi javna rasprava. Tvrdio je da su zastupnici OSCE-a već prisustvovali sjednici vijeća Vrhovnog suda i da je žrtva dala brojne izjave medijima u vezi s ovim predmetom. Naglasio je da su ga tijekom postupka „mediji kontinuirano stigmatizirali zbog isključenja javnosti“ iz njegovog predmeta i „nemogućnosti medija da prenose stvarno i objektivno stanje spisa“. Državni odvjetnik nije se složio sa zahtjevom podnositelja zahtjeva, naglašavajući da razlozi za isključenje javnosti i dalje postoje. Obje su stranke saslušane o tom pitanju.

13. Istog dana raspravni je sud odbio zahtjev podnositelja za održavanje javne rasprave. Relevantni dio službenog sudskog zapisnika s tog ročišta glasi kako slijedi:

„1. Na temelju članka 293. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku sa glavne rasprave isključuje se javnost, radi zaštite osobnog života oštećenice.

2. Prijedlog branitelja optuženika da se u smislu članka 292. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku glavna rasprava provede u prisutnosti javnosti odbija se

Činjenice i podaci izneseni na glavnoj raspravi mogli bi imati posljedice na osobni život oštećenice, kao i na osobni i obiteljski život optuženika.

Na temelju članka 295. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku rješenje je javno objavljeno, a na njega žalba ne zadržava izvršenje ...“

14. Podnositelj zahtjeva zatim je podnio zahtjev za izuzeće predsjednika Županijskog suda u Rijeci i raspravnog suca, tvrdeći da je, zbog odbijanja njegovog zahtjeva za održavanje javne rasprave, stavljen u neravnopravan procesnopravni položaj s obzirom na javnu kampanju protiv njega koju je

organizirala žrtva. Njegovi zahtjevi odbijeni su 17. rujna, i 5. listopada 2007. godine.

15. Dana 13. studenog 2007. novine J. objavile su ekskluzivni intervju s I.J., čije je ime objavljeno, o načinu na koji je ovaj predmet utjecao na njezin privatni život.

16. Na sljedećem ročištu održanom 3. prosinca 2007. godine podnositelj zahtjeva ponovio je svoj zahtjev za održavanje javne rasprave. Istaknuo je da je I.J. u međuvremenu dala četiri intervjua za medije u kojima je iznijela različite pojedinosti o svojem privatnom životu i predmetnom događaju. Konkretno, dana 8. siječnja 2006. dala je intervju nacionalnim dnevnim novinama u kojem je otkrila pojedinosti o svojem privatnom životu te dio izjave koju je dala istražnom sucu. Državni odvjetnik nije se složio sa zahtjevom podnositelja zahtjeva, naglašavajući da razlozi za isključenje javnosti i dalje postoje. Konkretno, tvrdio je da bi se tijekom unakrsnog ispitivanja od žrtve moglo zatražiti da odgovori na vrlo intimna pitanja koja nisu otkrivena u njezinim intervjuima. Obje su stranke saslušane o tom pitanju.

17. Raspravni je sud opet odbio podnositeljev zahtjev kao neosnovan. Relevantni dio sudskog zapisnika s tog ročišta glasi kako slijedi:

„1. Na temelju članka 293. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku sa glavne rasprave radi zaštite osobnog života oštećenice isključuje se javnost.

2. Prijedlog branitelja optuženika da se u smislu članka 292. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku glavna rasprava provede u prisutnosti javnosti odbija se jer činjenice i podaci izneseni na glavnoj raspravi mogli bi imati posljedice na osobni život oštećenice, kao i na osobni i obiteljski život optuženika.

3. Na temelju članka 295. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku rješenje je javno objavljeno, a na njega žalba ne zadržava izvršenje ...“

18. Na ročištu održanom 4. prosinca 2007. I.J. je dala iskaz pred raspravnim sudom. Prema sudskom zapisniku s tog ročišta, u jednom je trenutku tijekom svjedočenja I.J. zaplakala dok se podnositelj zahtjeva smijuljio.

19. Dana 5. prosinca 2007. nacionalne dnevne novine N. objavile su članak u kojem su I.J. i njezin odvjetnik dali izjave o njezinom ispitivanju u svojstvu svjedoka prethodnog dana.

20. Dana 21. siječnja 2008. podnositelj zahtjeva prigovorio je raspravnom sudu da je odvjetnik I.J. prekršio povjerljivost postupka otkrivši medijima izjavu danu na raspravi u obranu podnositelja zahtjeva.

21. Na sljedećem ročištu održanom [6. veljače 2008.]¹ godine raspravni je sud saslušao završne riječi stranaka te je zaključio glavnu raspravu.

22. Dana 7. veljače 2008. Županijski sud u Rijeci proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za silovanje i osudio ga je na kaznu zatvora u trajanju od tri

---

¹ U prijevodu presude ispravljen je datum održavanja i zaključenja glavne rasprave, tako da se umjesto 29. siječnja 2008. sada ispravno navodi 6. veljače 2008.

godine. Izricanje presude bilo je javno, a prenosila su ga tri televizijska kanala.

23. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv prvostupanjske presude Vrhovnom sudu, tvrdeći, *inter alia*, da je javnost bila neopravdano isključena iz postupka.

24. Nakon sjednice vijeća sa koje je javnost bila isključena, dana 8. lipnja 2009. Vrhovni sud je odbio žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio je njegovu osudu, smanjivši mu kaznu zatvora na dvije godine. U pogledu isključenja javnosti iz postupka koji se vodio protiv njega, presuda Vrhovnog suda glasi kako slijedi:

„Vezano za navode žalbe u pogledu odluke prvostupanjskog suda o isključenju javnosti s glavne rasprave, treba reći slijedeće:

U [prvotnom] postupku obrana je predlagala isključenje javnosti zbog zaštite osobnog i obiteljskog života optuženika što su sudovi prihvatili donijevši rješenje o isključenju javnosti kako s glavne rasprave, tako i sa sjednice drugostupanjskog vijeća ovog Vrhovnog suda. U ponovljenom suđenju, međutim, obrana mijenja stav tražeći da se osigura javnost postupka čime bi optuženik „skinuo stigmu“ i omogućio objektivno izvještavanje medijima. Međutim, s obzirom na intimnu narav terećenog kaznenog djela, prvostupanjski je sud [odbio zahtjev podnositelja] i isključio javnost s glavne rasprave, sada zbog potrebe zaštite osobnog i obiteljskog života oštećenice u smislu čl. 293. toč. 4. ZKP-a. Ova odluka javno je objavljena i obrazložena na zapisniku s glavne rasprave od 29. siječnja 2008. godine, čemu se obrana, iako je glavna rasprava započela iznova, nije protivila, niti tražila pismeni opravak rješenja radi podnošenja žalbe.

Slijedom izloženog, dakle, nije počinjena u žalbi istaknuta bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 4. ZKP-a, jer je, i po ocjeni ovog Vrhovnog suda, u cilju zaštite privatnog života oštećenice javnost s glavne rasprave bila isključena u skladu sa zakonom, a propuštanjem dostavljanja ovjerovljenog prijepisa usmeno priopćene odluke stranci koja se izričito nije odrekla prava na žalbu, došlo je do povrede odredbe čl. 143. ZKP-a, međutim, to ovdje nije bilo od utjecaja na zakonitu i pravilnu presudu budući da žalba protiv tog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje, sukladno čl. 295. st. 2. ZKP. Stoga nije počinjena niti relativno bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. ZKP-a.“

25. Podnositelj zahtjeva zatim je osporio te zaključke pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, a 8. studenog 2012. godine Ustavni je sud odbio njegovu ustavnu tužbu kao neosnovanu, ne utvrdivši nikakvu povredu njegovih ustavnih prava.

26. Odluka Ustavnog suda dostavljena je odvjetniku podnositelja zahtjeva 22. studenog 2012. godine.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

I. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

27. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/90, s daljnjim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

Članak 29. stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 117.

„Sudske su rasprave javne i presude se izriču javno, u ime Republike Hrvatske.

Javnost se može isključiti iz cijele rasprave ili njezina dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, posebno ako se sudi maloljetnicima, ili radi zaštite privatnog života stranaka, ili u bračnim sporovima i postupcima u svezi sa skrbništvom i posvojenjem, ili radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne i zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske, ali samo u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima u kojima bi javnost mogla biti štetna za interese pravde.“

28. Članak 188. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 110/97 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, glasi kako slijedi:

„Tko drugu osobu uporabom sile ili prijetnje da će izravno napasti na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe prisili na spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.“

29. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 110/97 s naknadnim izmjenama i dopunama), koje su bile na snazi u relevantno vrijeme, glase kako slijedi:

Javnost glavne rasprave

Članak 292.

„1. Glavna rasprava jest javna ...“

Članak 293.

„Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavne rasprave vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi ...

...

4. zaštite osobnog ili obiteljskog života okrivljenika, oštećenika ili drugog sudionika u postupku ...“

Članak 294.

„1. Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, oštećenika, njihove zastupnike i branitelja.

2. Vijeće može dopustiti da na glavnoj raspravi iz koje je javnost isključena budu nazočne pojedine službene osobe, znanstveni i javni radnici, a na zahtjev optuženika može to dopustiti i njegovu bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i njegovim bliskim srodnicima.

3. Predsjednik vijeća upozorit će osobe koje budu na glavnoj raspravi iz koje je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i da je odavanje tajne kazneno djelo.“

Članak 295.

„1. Odluku o isključenju javnosti donosi vijeće rješenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.

2. Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ne zadržava izvršenje.“

II. MJERODAVNO MEĐUNARODNO PRAVO

A. Ujedinjeni narodi

30. Rezolucijom koju je 31. ožujka 2011. godine (nakon događaja iz ovog predmeta) donijela Opća skupština (65/228.), *Jačanje prevencije kaznenih djela i kaznenopravnog odgovora na nasilje nad ženama*, u Prilogu o ažuriranim strategijama modela i praktičnim mjerama za uklanjanje nasilja nad ženama na području prevencije kaznenih djela i kaznenog pravosuđa, u mjeri u kojoj je to relevantno, predviđeno je kako slijedi:

„15. Države članice pozvane su preispitati, procijeniti i ažurirati svoje kaznene postupke, prema potrebi i uzimajući u obzir sve mjerodavne međunarodne pravne instrumente, kako bi se osiguralo da:

...

(c) žene koje su izložene nasilju mogu svjedočiti u kaznenom postupku primjenom odgovarajućih mjera kojima se omogućava takvo svjedočenje zaštitom privatnosti, identiteta i dostojanstva žena; osigurava sigurnost tijekom pravnog postupka; i izbjegava „sekundarna viktimizacija“. U jurisdikcijama u kojima se sigurnost žrtve ne može jamčiti, odbijanje svjedočenja ne smije predstavljati kazneno ili drugo kažnjivo djelo...“

B. Vijeće Europe

31. Dana 5. svibnja 2011. Vijeće Europe donijelo je Konvenciju o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Istanbulska konvencija“), koja je u Hrvatskoj stupila na snagu 1. listopada 2018. godine. Mjerodavnim dijelom te Konvencije predviđeno je kako slijedi:

Članak 49. – Opće obveze

„1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se istrage i sudski postupci u vezi sa svim oblicima nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije provode bez nepotrebnih odgađanja uzimajući u obzir prava žrtve tijekom svih stadija kaznenog postupka.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere, u skladu s temeljnim načelima ljudskih prava i uzimajući u obzir rodno razumijevanje nasilja, kako bi osigurale učinkovitu istragu i progon kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.“

Članak 56. – Mjere zaštite

„1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi zaštitile prava i interese žrtava, uključujući i njihove posebne potrebe kao svjedoka, u svim stadijima istrage i sudskog postupka, a osobito:

(a) osiguravajući njihovu zaštitu kao i zaštitu njihovih obitelji i svjedoka, od zastrašivanja, osvete i ponovne viktimizacije;

...

(f) osiguravajući mogućnost usvajanja mjera za zaštitu privatnosti i ugleda žrtve;

...

(i) omogućujući žrtvama da svjedoče, u skladu s pravilima predviđenim njihovim unutarnjim pravom, bez osobne nazočnosti u sudnici ili barem bez nazočnosti navodnog počinitelja, uporabom odgovarajućih komunikacijskih tehnologija tamo gdje one postoje.“

32. Preporukom Rec (2006) 8 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o pomoći žrtvama kaznenih djela, donesenom 14. lipnja 2006. godine, predviđeno je kako slijedi:

Članak 2. Načela

„2.1. Države bi trebale osigurati učinkovito priznavanje i poštovanje prava žrtava u pogledu njihovih ljudskih prava; posebice trebaju poštovati sigurnost, dostojanstvo, privatni i obiteljski život žrtava i prepoznati negativne učinke kaznenih djela na žrtve....“

Članak 3. Pomoć

„...3.3. Žrtve je potrebno, u najvećoj mogućoj mjeri, zaštititi od sekundarne viktimizacije.

3.4. Države bi trebale osigurati da žrtve koje su posebno ranjive, bilo zbog svojih osobnih značajki, bilo zbog okolnosti kaznenog djela, mogu iskoristiti posebne mjere koje su najprikladnije za njihovu situaciju.“

Članak 10. Zaštita

„10.1. Države bi trebale osigurati zaštitu tjelesnog i psihičkog integriteta žrtve u svim fazama postupka. Posebna zaštita može biti nužna za žrtve od kojih se može zahtijevati da svjedoče.

10.2. Potrebno je poduzeti posebne mjere zaštite za žrtve u opasnosti od zastrašivanja, odmazde ili ponovljene viktimizacije.

...

10.5. Države bi trebale razviti politike za prepoznavanje i borbu protiv ponovljene viktimizacije. Prevencija ponovljene viktimizacije trebala bi biti bitan element u svim strategijama za pomoć žrtvama i prevenciju kaznenih djela.

...

10.8. Države bi trebale poduzeti odgovarajuće korake kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri izbjeglo narušavanje privatnog i obiteljskog života žrtava te kako bi se zaštitili osobni podaci žrtava, osobito tijekom istrage i progona kaznenih djela....“

III. PRAVO EUROPSKE UNIJE

33. Mjerodavnim dijelom Direktive Europskog Parlamenta i Vijeća (2012/29/EU; donesene nakon događaja iz ovog predmeta) o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, predviđeno je kako slijedi:

Članak 66. uvodne izjave

„Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela prepoznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Njome se posebno nastoji promicati pravo na dostojanstvo, život, tjelesnu i umnu nepovredivost, slobodu i sigurnost, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, pravo vlasništva, načelo nediskriminacije, načelo ravnopravnosti žena i muškaraca, prava djeteta, starijih osoba i osoba s invalidnošću te pravo na pošteno suđenje.“

Članak 22. – Pojedinačna procjena žrtava radi utvrđivanja posebnih potreba zaštite

„1. Države članice osiguravaju da žrtve dobiju pravovremenu i pojedinačnu procjenu, u skladu s nacionalnim postupcima, radi utvrđivanja posebnih potreba zaštite i utvrđivanja bi li i u kojem opsegu one imale koristi od posebnih mjera u okviru kaznenog postupka, kako je predviđeno u člancima 23. i 24., zbog njihove osobite ranjivosti na sekundarnu i ponovljenu viktimizaciju, zastrašivanje i odmazdu.

2. Pojedinačna procjena naročito uzima u obzir:

- (a) osobne značajke žrtve;
- (b) vrstu ili prirodu kaznenog djela; i
- (c) okolnosti kaznenog djela.

3. U kontekstu pojedinačne procjene, posebnu pažnju posvećuje se žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine kaznenog djela; žrtvama koje su pretrpjele kazneno djelo počinjeno zbog neke osobine osobe ili diskriminatornog motiva koji bi mogli biti naročito povezani s njihovim osobnim značajkama; žrtvama koje njihov odnos s počiniteljem i ovisnost o njemu čine naročito ranjivima. U tom se smislu, na odgovarajući način uzimaju u obzir žrtve terorizma, organiziranog kriminala, trgovanja ljudima, rodno uvjetovanog nasilja, nasilja u bliskim odnosima, spolnog nasilja, iskorištavanja ili zločina iz mržnje i žrtve s invalidnošću. ...“

Članak 23. – Pravo na zaštitu žrtava s posebnim potrebama zaštite tijekom kaznenog postupka

„1. Ne dovodeći u pitanje prava na obranu te u skladu s pravilima o sudskoj diskreciji države članice osiguravaju žrtvama s posebnim potrebama zaštite u čiju su korist poduzete posebne mjere utvrđene slijedom pojedinačne procjene predviđene u članku 22. stavku 1. mogućnost korištenja mjera predviđenih u stavcima 2. i 3. ovog članka. Posebna mjera predviđena nakon pojedinačne procjene neće se učiniti dostupnom ako to onemogućuju postupovna ili praktična ograničenja ili ako postoji hitna potreba

saslušavanja žrtve, a u slučaju da žrtva ne bude saslušana to bi moglo nanijeti štetu žrtvi ili drugoj osobi ili bi moglo ugroziti tijek postupka.

...

3. Sljedeće mjere su tijekom sudskog postupka dostupne žrtvama s posebnim potrebama zaštite utvrđenim u skladu s člankom 22. stavkom 1.:

...

(d) mjere koje omogućuju saslušanje bez prisutnosti javnosti.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

34. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da kazneni postupak koji se vodio protiv njega nije bio javan, protivno članku 6. stavku 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Radi utvrđivanja... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da ... sud ... javno ... ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.“

A. Dopuštenost

35. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

36. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da raspravni sud nikada nije donio posebna pisana rješenja o isključenju javnosti, zbog čega su ta rješenja bila proizvoljna, a njemu je bilo onemogućeno uložiti posebnu žalbu protiv tih rješenja. Umjesto toga, u sudskom zapisniku s relevantnih ročišta raspravni sud samo se pozvao na primjenjivi razlog za isključenje javnosti, odnosno na zaštitu privatnog života žrtve.

37. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da nijedan domaći sud nikada nije uspostavio ravnotežu između njegovog prava na javnu raspravu i prava na zaštitu privatnog života žrtve, unatoč činjenici da je žrtva tijekom suđenja dala detaljne intervjuje o predmetu u novinama. Domaći sudovi također nikada nisu objasnili zašto je bilo nužno isključiti javnost iz cijelog postupka, a ne samo s određenih ročišta.

38. Iako se složio da se pravo na javnu raspravu može ograničiti kad je to „strogo nužno“, podnositelj zahtjeva naglasio je da u njegovom predmetu domaći sudovi nikada nisu ocijenili nužnost te mjere, već su se samo pozvali na činjenicu da je ta mjera opravdana prema domaćem zakonu.

39. Vlada je tvrdila da je isključenje javnosti u predmetu podnositelja zahtjeva bilo opravdano i nužno i nije negativno utjecalo na podnositeljeva prava obrane. Istaknula je da je suđenje podnositelju zahtjeva bilo u cjelini pošteno; imao je mogućnost iznijeti svoju obranu, ispitivati žrtvu i svjedoke, predlagati dokaze i biti zastupan po branitelju.

40. Javnost je bila isključena iz glavne rasprave iz razloga i na način predviđen zakonom, a isključenje javnosti u ovom predmetu bilo je nužno radi zaštite privatnog života žrtve silovanja. O predmetu se opširno izvještavalo u medijima te je bila potrebna pojačana zaštita žrtve od sekundarne viktimizacije, osobito s obzirom na to da su vlasti na samom početku istrage objavile njezino puno ime u tim medijima.

41. Nadalje, intervjui žrtve u novinama nisu oslobodili državu od njezine pozitivne obveze na zaštitu njezinih prava u ovom predmetu. U svojim je intervjuima žrtva imala kontrolu nad informacijama koje je dijelila s javnošću, dok na sudskim ročištima to nije bio slučaj, imajući u vidu prava optuženika. Podnositelj zahtjeva imao je jednaku mogućnost davanja izjava medijima, a kad je to i učinio, podnositelj je iznosio uvredljive primjedbe o žrtvi koristeći se rasističkim i diskriminacijskim izrazima.

42. Vlada je smatrala bitnim istaknuti da je sam podnositelj zahtjeva tijekom postupka pred Županijskim sudom u Gospiću zatražio isključenje javnosti jer je smatrao da je to nužno za zaštitu njegova privatnog i obiteljskog života. Nakon vraćanja predmeta na ponovno suđenje, zatražio je da se osigura javnost postupka, ne radi zaštite poštenosti suđenja, već kako bi „skinuo stigmatu“ sa sebe u medijima.

43. Prema mišljenju Vlade, prisustvo predstavnika OSCE-a na sjednici vijeća Vrhovnog suda kao i sudačkih i odvjetničkih vježbenika na drugim ročištima pokazalo je da su domaći sudovi osigurali potrebnu kontrolu nad vođenjem postupka te su uspostavili pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa. S druge strane, podnositelj zahtjeva nikada nije zatražio da članovi njegove obitelji ili drugi zdravstveni ili javni radnici budu nazočni na bilo kojem ročištu, iako je na to imao pravo prema domaćem zakonu. Konačno, Vlada je naglasila da je presuda bila javno izrečena.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

44. Sud ponavlja da javno održavanje sudskih rasprava predstavlja temeljno načelo sadržano u članku 6. stavku 1. Taj javni karakter postupka štiti stranke od tajnog djelovanja pravosudnog sustava bez kontrole javnosti; to je također jedan od načina na koji se može održati povjerenje u sudove.

Legitimitet djelovanja pravosudnog sustava, uključujući suđenja, proizlazi iz njegovog javnog provođenja. Čineći djelovanje pravosudnog sustava transparentnim, javnost postupka doprinosi ostvarenju cilja članka 6. stavka 1., odnosno poštenog suđenja čije je jamstvo jedno od temeljnih načela svakog demokratskog društva, u smislu Konvencije (vidi *Volkov protiv Rusije*, br. 64056/00, stavak 25., 4. prosinca 2007., i *Riepan protiv Austrije*, br. 35115/97, stavak 27., ECHR 2000-XII).

45. Međutim, članak 6. stavak 1. ne zabranjuje sudovima da, u svjetlu posebnih značajki predmeta koji im je podnesen, odluče odstupiti od tog načela: u skladu sa samim tekstom ove odredbe, „sredstva priopćavanja i javnost mogu [se] isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela ... kad interesi ... privatnog života stranaka to traže“. Prema tome, povremeno može biti potrebno na temelju članka 6. ograničiti otvorenu i javnu prirodu postupka kako bi se, primjerice, zaštitila sigurnost ili privatnost svjedoka ili kako bi se potaknula slobodna razmjena informacija i mišljenja u provođenju pravde (vidi *B. i P. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 36337/97 i 35974/97, stavak 37., ECHR 2001-III, s daljnjim referencama). Sud je nadalje presudio da vođenje postupka koji je, u cijelosti ili dijelom, zatvoren za javnost mora biti doista nužno zbog okolnosti predmeta (vidi *Welke i Bialek protiv Poljske*, br. 15925/05, stavak 74., 1. ožujka 2011.) i da se od domaćih sudova zahtijeva da pruže obrazloženje za isključenje javnosti iz rasprave (vidi *Chaushev i drugi protiv Rusije*, br. 37037/03, 39053/03, 2469/04, stavak 24., 25. listopada 2016.).

46. Sud je presudio u više navrata, u kontekstu prava iz članka 6. stavka 3. točke (d) Konvencije na pozivanje i unakrsno ispitivanje svjedoka, da bi se kazneni postupak trebao organizirati na takav način da ne dođe do neopravdanog ugrožavanja života, slobode ili sigurnosti svjedoka, osobito žrtava pozvanih da svjedoče ili njihovih interesa koji općenito spadaju u okvir članka 8. Konvencije. Prema tome, potrebno je uspostaviti ravnotežu između interesa obrane i interesa svjedoka ili žrtava koji su pozvani da svjedoče (vidi *Doorson protiv Nizozemske*, 26. ožujka 1996., stavak 70., *Izješća o presudama i odlukama 1996-II*).

47. Sud je također naglasio da je u kaznenim postupcima koji se odnose na kaznena djela protiv spolne slobode, koje žrtva često doživljava kao mučenje, mogu se poduzeti određene mjere u svrhu zaštite žrtve, pod uvjetom da se zaštita njihovog prava može uskladiti s odgovarajućim i učinkovitim ostvarivanjem prava obrane (vidi *S.N. protiv Švedske*, br. 34209/96, stavak 47., ECHR 2002-V, i *Lučić protiv Hrvatske*, br. 5699/11, stavak 75., 27. veljače 2014.). U svojoj presudi *Y. protiv Slovenije* (br. 41107/10, stavak 115., ECHR 2015 (izvadci)), ispitujući prigovor koji je podnijela žrtva silovanja sa stajališta članka 8. Konvencije, Sud je utvrdio da način na koji je kazneni postupak vođen u tom predmetu nije pružio podnositeljici zahtjeva nužnu zaštitu kako bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža između njezinih

prava i interesa zaštićenih člankom 8. i prava obrane optuženika zaštićenih člankom 6. Konvencije.

(b) Primjena općih načela na ovaj predmet

48. Primjenjujući gore navedena načela, Sud u ovom predmetu ima zadaću utvrditi je li u posebnim okolnostima predmeta podnositelja zahtjeva isključenje javnosti iz postupka pred Županijskim sudom u Rijeci bilo opravdano i nužno. Pri tome je Sud pozvan uspostaviti ravnotežu između, s jedne strane, prava podnositelja zahtjeva da mu se sudi javno, a s druge strane, zaštite privatnog života žrtve silovanja, što uključuje zaštitu njezinog osobnog integriteta i dostojanstva (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Y. protiv Slovenije*, stavci 114. - 15.).

49. Sud na početku naglašava važnost zaštite prava žrtava spolnog zlostavljanja u kaznenim postupcima (vidi stavak 47. ove presude). U tom smislu, Sud se slaže s tvrdnjom da u kaznenom postupku koji se odnosi na tako ozbiljno i intimno kazneno djelo kao što je silovanje, u skladu s važećim međunarodnim standardima i standardima Europske unije, isključenje javnosti iz dijela ili cijelog postupka može biti nužno radi zaštite privatnog života žrtava silovanja, osobito njihovog identiteta, osobnog integriteta i dostojanstva. To može biti nužno ne samo radi zaštite privatnosti žrtava već i radi zaštite od sekundarne i/ili ponovljene viktimizacije (vidi stavke 30. - 33. ove presude). Prethodno navedeno ključno je kako bi se žrtve spolnog zlostavljanja potaknulo da prijavljuju događaje i kako bi im se omogućilo da se osjećaju sigurno i da se mogu otvoreno izjasniti o vrlo osobnim pitanjima – često ponižavajućim ili na drugi način štetnim za njihovo dostojanstvo – bez straha od znatiželje ili komentara javnosti.

50. Sud smatra da bi pravosudni sustav trebao djelovati na način kojim se ne povećava patnja žrtava kaznenih djela i kojim ih se ne obeshrabruje da sudjeluju u tom sustavu. Međutim, potrebno je uzeti u obzir i prava optuženika, uključujući njihovo pravo na kontrolu javnosti nad kaznenim postupkom koji se vodi protiv njih (*ibid.*).

51. Sud priznaje da su priroda optužbi i osjetljiv sadržaj iskaza koji je I.J. trebala pružiti u ovom predmetu mogli zahtijevati i jesu zahtijevali ograničenja prava podnositelja zahtjeva na javnu raspravu, tim više uzimajući u obzir veliku medijsku pažnju posvećenu ovom predmetu od njegovog početka (vidi stavak 6. ove presude). Prema hrvatskom pravu, sudovi imaju diskrecijske ovlasti kad odlučuju hoće li javnost biti isključena iz kaznenih postupaka u predmetima u vezi sa seksualnim zlostavljanjem (vidi stavke 27. i 29. ove presude).

52. Sud napominje da je u početnoj fazi postupka, dok je predmet bio pred Županijskim sudom u Gospiću te prvi put pred Vrhovnim sudom, sam podnositelj zahtjeva zatražio isključenje javnosti jer je smatrao da je to nužno za zaštitu njegova privatnog i obiteljskog života (vidi stavke 8. i 10. ove presude). U ponovljenom je postupku promijenio svoje stajalište o tom

pitanju te je dva puta zatražio da se provede javna rasprava (vidi stavke 13 i 17 ove presude). Ispitujući oba njegova zahtjeva, Županijski sud u Rijeci svaki je put donio odluku nakon što su tužiteljstvo i obrana dobili priliku iznijeti svoje tvrdnje o tom pitanju (vidi gore citirani predmet *Volkov*, stavak 32.).

53. Sud napominje da je obrazloženje koje je Županijski sud u Rijeci pružio za isključenje javnosti imalo jasnu osnovu u domaćem zakonu, odnosno članku 293. stavku 4. Zakona o kaznenom postupku, a cilj je bio zaštititi privatni život I.J., posebice njezino dostojanstvo i osobni integritet (vidi gore citirani predmet *Y. protiv Slovenije*, stavak 114.). Točno je da je Županijski sud u Rijeci navedenu odredbu primijenio donekle automatski, a da nije proveo detaljno uspostavljanje ravnoteže između prava podnositelja zahtjeva na javnu raspravu i interesa zaštite privatnog života I.J., niti je pružio opširno objašnjenje zašto je bilo nužno isključiti javnost iz cijelog postupka, a ne samo s određenih ročišta.

54. Sud nadalje napominje da je odluka da se dopusti vođenje postupka zatvorenog za javnost naknadno preispitana povodom žalbe i da je Vrhovni sud zaključio da ta odluka nije dovela do povrede bilo kojeg podnositeljevog prava u kaznenom postupku (vidi stavak 24. ove presude). Nadalje, čak i ako se pravo na javno izricanje presude razlikuje od prava na javnu raspravu kao takvu, Sud primjećuje da je izricanje presude Županijskog suda u Rijeci protiv podnositelja zahtjeva bilo javno i preneseno na nekoliko televizijskih kanala (vidi stavak 22. ove presude), što je moralo pridonijeti kontroli javnosti nad djelovanjem pravosudnog sustava u ovom konkretnom predmetu, kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. (vidi stavak 44. ove presude).

55. Posebnost ovog predmeta leži u činjenici da je I.J. prethodno u nekoliko navrata dala intervju u nacionalnim novinama (vidi stavke 15. i 19. ove presude). Međutim, prema stajalištu Sudu, navedeno nije oslobodilo državu od njezine pozitivne obveze na zaštitu njezine privatnosti kao i zaštitu od sekundarne viktimizacije. To stoga što je, kao prvo, I.J. u svojim izjavama za medije kontrolirala koje je informacije dijelila, dok u sudnici to nije bilo moguće s obzirom na podnositeljeva prava obrane. Doista, unakrsno ispitivanje žrtve silovanja na sudu vrlo je osjetljivo jer se time nužno otkrivaju informacije o najintimnijim aspektima života žrtve (vidi, u vezi s ovim predmetom, stavak 18. ove presude). Kao drugo, Sud prihvaća tvrdnju Vlade da je u ovom predmetu država imala obvezu osigurati još veći stupanj zaštite I.J. s obzirom na to da su redarstvene vlasti povrijedile njezinu privatnost nezakonitim objavljivanjem njezinih osobnih podataka na samom početku predmeta (vidi stavak 6. ove presude).

56. Sud smatra da je važno naglasiti da se intimne pojedinosti iz života žrtve silovanja mogu otkriti u bilo kojoj fazi kaznenog postupka protiv navodnog počinitelja, a ne samo tijekom unakrsnog ispitivanja žrtve. Prema tome, budući da se ovaj predmet odnosio na potrebu zaštite integriteta i dostojanstva I.J., kao i zaštite od daljnjeg sramoćenja i stigmatizacije, prema

mišljenju Suda, isključenje javnosti samo iz dijela postupka ne bi bilo dostatno da se zaštite njezina prava u posebnim okolnostima ovog predmeta.

57. Ukratko, imajući u vidu izrazito intimnu prirodu i ozbiljnost optužbi u ovom predmetu, koje su se odnosile na jedan od krajnje ponižavajućih napada na osobu, Sud je uvjeren da diskrecijske ovlasti koje je Županijski sud u Rijeci primijenio u ovom predmetu nisu bile nespojive s podnositeljevim pravom na javnu raspravu. Štoviše, takav je pristup bio u skladu s trenutačnim međunarodnim standardima o tom pitanju (vidi, posebice, članak 23. stavak 3. točku (d) Direktive EU-a, citirane u stavku 33. ove presude, članak 56. stavak 1. točku (f) Istanbulske konvencije, citirane u stavku 31. ove presude, i druge međunarodne instrumente citirane u stavcima 30. i 32. ove presude).

58. Gore navedena razmatranja dostatna su da Sud može zaključiti da je u posebnim okolnostima ovog predmeta Županijski sud u Rijeci mogao opravdano smatrati da je isključenje javnosti u kaznenom postupku protiv podnositelja zahtjeva bilo nužno radi zaštite privatnog života žrtve silovanja.

59. Prema tome nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. *Utvrdjuje* jednoglasno da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje*, sa šest glasova prema jednom, da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 14. svibnja 2020. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Abel Campos
Tajnik

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi dodaje izdvojeno mišljenje sutkinje Koskelo.

K.W.O.
A.C.

IZDOJENO MIŠLJENJE SUTKINJE KOSKELO

1. Nažalost ne mogu se složiti sa zaključkom da nije došlo do povrede članka 6. u ovom predmetu. Po mojem mišljenju, do povrede članka 6. došlo je jer domaći sudovi nisu proveli potrebno uspostavljanje ravnoteže između suprotstavljenih prava i interesa ocjenjivanjem posebnih okolnosti predmeta.

2. Na početku ističem da se slažem s većinom u naglašavanju važnosti zaštite prava žrtava spolnog zlostavljanja u kaznenom postupku (vidi stavak 49. ove presude). Međutim, taj čimbenik ne opravdava potpuno isključenje pristupa javnosti postupcima u takvim predmetima na shematskoj osnovi, posebice kad okrivljenik izričito inzistira na pravu da mu se sudi u javnoj raspravi.

3. Upravo važnost suprotstavljenih interesa dovedenih u pitanje zahtijeva vrlo pažljivu i konkretnu ocjenu relevantnih okolnosti. S jedne strane, kao što je Sud dosljedno naglašavao, temeljno je načelo iz članka 6. stavka 1. da se sudske rasprave trebaju javno održavati. Taj javni karakter postupka štiti stranke od djelovanja pravosudnog sustava bez kontrole javnosti; to je također jedan od načina na koji se može održati povjerenje ljudi u sudove. Čineći djelovanje pravosudnog sustava transparentnim, javnost postupka doprinosi ostvarenju cilja članka 6. stavka 1., odnosno poštenog suđenja čije je jamstvo jedno od načela svakog demokratskog društva (vidi, primjerice, *Welke i Bialek protiv Poljske*, br. 15924/05, stavak 73., 1. ožujka 2011.). S druge strane, kako se priznaje u samom tekstu članka 6. stavka 1., postoje okolnosti kad bi moglo biti nužno, a stoga i opravdano, isključiti ili ograničiti pristup javnosti iz cijele rasprave ili nekog njezinog dijela, pri čemu je zaštita privatnog života stranaka jedna od osnova za legitimnost takvih mjera. Naravno, ta su polazišta nesporna.

4. U kaznenom postupku, zaštita navodne žrtve kaznenog djela, posebice u slučajevima spolnog nasilja, može zahtijevati ograničavanje pristupa javnosti postupku. Međutim, opće je stajalište u sudskoj praksi Suda da vođenje postupka zatvorenog za javnost mora biti doista nužno zbog okolnosti predmeta. Stoga se od raspravnog suda mora zahtijevati da donese poseban zaključak u tom pogledu, da pruži dostatno obrazloženje kako bi dokazao tu nužnost i da ograniči tajnost u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se zaštitio interes radi čije se zaštite ta mjera poduzima (vidi *Belashev protiv Rusije*, br. 28617/03, stavak 83., 4. prosinca 2008.). Općenitije, Sud je zahtijevao da način na koji se kazneni postupak vodi u svakom predmetu mora pružiti strankama nužnu zaštitu kako bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža između prava i interesa žrtve zaštićenih člankom 8. i prava obrane zaštićenih člankom 6. Konvencije (vidi *Y protiv Slovenije*, br. 41107/10, 28. svibnja 2015., stavak 115.).

5. U ovom je predmetu podnositelj zahtjeva, kao okrivljenik u kaznenom postupku, više puta zatražio da se (ponovljeni) postupak provede javno. Stoga

je raspravni sud bio dužan detaljno ispitati je li i u kojoj mjeri to bilo nedopustivo zbog zaštite koju je potrebno pružiti navodnoj žrtvi. Ograničenje pristupa javnosti zahtijevalo je pažljivo razmatranje i uspostavljanje ravnoteže od strane raspravnog suda. Međutim, domaći je sud odlučio potpuno isključiti javnost iz postupka bez pružanja konkretnog obrazloženja kojim bi opravdao svoju odluku. Samo je citirao mjerodavne zakonske odredbe. Stoga nema nikakvih naznaka da je raspravni sud doista proveo potrebno uspostavljanje ravnoteže u svjetlu posebnih okolnosti predmeta. (Naprotiv, raspravni se sud dvaput pozvao na štetne posljedice za privatni život žrtve, kao i štetne posljedice za privatni i obiteljski život optuženika, iako potonje očito nisu predstavljale relevantno opravdanje za isključenje javnosti u okolnostima u kojima je optuženik sam ustrajao na tome da mu se sudi javno; vidi stavke 13. i 17. ove presude.) Također nema nikakvih naznaka da je domaći sud razmatrao u kojoj je mjeri zaštita prava žrtve zahtijevala isključenje javnosti iz rasprave.

6. Moj je zaključak, stoga, da raspravni sud nije ispunio svoje obveze na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije. U tim okolnostima, budući da nije jasno je li nadležni domaći sud proveo potrebno uspostavljanje ravnoteže i izvršio svoju ocjenu u skladu sa standardima utvrđenim u toj odredbi, Sud ne može prihvatiti stajalište domaćeg suda. Mora preispitati situaciju na temelju elemenata i očitovanja koji su mu podneseni. U tom pogledu, nisam uvjerena tvrdnjama koje su iznijeli moji kolege u većini.

7. Podnositelj zahtjeva izjavio je da je njegov zahtjev da se ponovljeni postupak provede javno, osim kritičnim publicitetom koji je uslijedio nakon njegovog oslobođenja u prvom suđenju, bio potaknut činjenicom da je navodna žrtva u međuvremenu dala četiri dugačka intervjua u najtiražnijim novinama u Hrvatskoj u kojima je detaljno opisala događaj. Čak i ako izvještavanje o događajima u medijima ne može biti presudno za ocjenu postoje li i u kojoj mjeri razlozi za ograničavanje pristupa javnosti postupku, postupanje stranaka u odnosu na medije tijekom postupka koji je u tijeku nije sasvim nebitno za uspostavljanje ravnoteže koje zahtijeva članak 6. stavak 1. Ako stranka u postupku koji je u tijeku daje intervjue medijima o biti stvari tog postupka, a istovremeno želi iskoristiti mogućnost isključenja javnosti iz postupka radi zaštite svojeg privatnog života, takva situacija zahtijeva detaljnije ispitivanje s gledišta uspostavljanja ravnoteže koje zahtijeva članak 6. stavak 1.

8. U kontekstu ovog predmeta, Vlada je tvrdila, a moji kolege u većini su se složili, da javni nastupi navodne žrtve tijekom postupka koji je u tijeku nisu bitni za ocjenu isključenja javnosti iz postupka. U tom se kontekstu naglašava činjenica da je u intervjuima mogla kontrolirati što dijeli s javnošću, dok to nije bio slučaj na raspravi kada bi se od navodne žrtve moglo zahtijevati i zahtijevalo bi se da odgovara na pitanja koja bi mogla biti izrazito intimne prirode (vidi stavak 55.).

9. Po mojem mišljenju, ta je tvrdnja malo previše pojednostavljena. U potpunosti prihvaćam da je izbjegavanje sekundarne viktimizacije značajan čimbenik u vođenju postupka u predmetima ove vrste. Međutim, kada se navodna žrtva već dobrovoljno izložila javnosti, tijekom kaznenog postupka koji je u tijeku, davanjem intervjua i dijeljenjem vlastitog mišljenja i stajališta o biti stvari tog postupka, takav će pristup donekle umanjiti značaj koji se pripisuje riziku od sekundarne viktimizacije zbog javnosti postupka, osobito kada je – kao u ovom predmetu – za javnost zatvoren cijeli postupak, a ne samo svjedočenje ili unakrsno ispitivanje navodne žrtve.¹

10. Nadalje, i Vlada u svojem očitovanju i većina u svojem obrazloženju pozivaju se na činjenicu da je policija u početnoj fazi kaznene istrage počinila pogrešku otkrivanjem identiteta navodne žrtve javnosti. Vlada se na tu pogrešku poziva, a većina ju priznaje kao čimbenik koji zahtijeva pojačanu zaštitu navodne žrtve u kontekstu postupka (vidi stavak 55.). Međutim, treba napomenuti da je, prema tvrdnjama podnositelja zahtjeva, iako u priopćenju za medije koje je objavila policija nije navedeno njegovo puno ime, već samo njegovi inicijali i dob, u stvarnosti njegov identitet bio poznat i zajednici i medijima u kojima se u izvještavanju koje je uslijedilo navodilo i njegovo puno ime. Prema tome, čini se da je policija javnosti otkrila i identitet navodnog počinitelja i identitet navodne žrtve. Stoga se ne može reći da su se štetne posljedice odnosile samo na navodnu žrtvu. Umjesto toga, čini se da su obje strane bile pogođene. U takvim okolnostima, nije se moglo tvrditi da su početna pogreška policije te naknadno izvještavanje u medijima i pažnja javnosti u odnosu na predmet mogli osloboditi domaći sud od njegove dužnosti da provede pažljivo uspostavljanje ravnoteže između suprotstavljenih interesa koji proizlaze u konkretnom kontekstu postupka.

11. U svakom slučaju, bilo bi neprimjereno smatrati da su domaće vlasti povredu prava i interesa jedne stranke u postupku od strane istražitelja mogle slobodno nadoknaditi na štetu prava i interesa okrivljenika. Stoga pretpostavku posebnog razmatranja svih okolnosti koje se odnose na postupak u njegovom kontekstu ne može poništiti potreba da se ispravi prethodna šteta nanесena bilo kojoj stranci: i dalje je bilo nužno potrebno uspostaviti ravnotežu između suprotstavljenih prava i interesa te objasniti to uspostavljanje ravnoteže.

12. Većina također pridaje važnost činjenici da je presuda raspravnog suda izrečena javno, a prenesena je i na televizijskim kanalima. Naravno da je važno da je ishod predmeta javno objavljen, kao i glavni razlozi na kojima se taj ishod temelji. Ipak, javno izricanje zaključaka suda ne može zamijeniti kontrolu javnosti nad stvarnim postupkom pa stoga nije dovoljno da

---

1. Napominjem da je prema (neosporenim) tvrdnjama podnositelja zahtjeva, punomoćnik navodne žrtve medijima čak otkrio dio podnositeljeve obrane. Ukoliko se to dogodilo, smatram zabrinjavajućom činjenicu da stranka u čijem je interesu javnost isključena iz cijelog postupka ipak može u medijima slobodno selektivno iznositi pojedinosti iz postupka koji je u tijeku. Primjena takve globalne mjere posebice je upitna imajući u vidu taj rizik.

nadoknadi činjenicu da je javnost bila isključena iz cijelog postupka bez odgovarajućeg razmatranja i uspostavljanja ravnoteže između suprotstavljenih prava i interesa. Isto vrijedi i za naknadni zaključak Vrhovnog suda, koji je postupao povodom žalbe, da postupovna prava okrivljenika (inače) nisu bila povrijeđena (stavak 54.).

13. Kako je gore napomenuto, Sud je ranije presudio da tajnost postupaka mora biti ograničena u mjeri u kojoj je to nužno kako bi se zaštitili interesi radi čije se zaštite ta mjera poduzima. U ovom predmetu većina smatra da, budući da je bilo potrebno zaštititi integritet i dostojanstvo navodne žrtve te zaštititi ju od daljnjeg sramoćenja i stigmatizacije, isključenje javnosti samo iz dijela postupka ne bi bilo dostatno da se zaštite njezina prava (stavak 57.). Smatram da je takav zaključak uznemirujući u svjetlu postojeće sudske prakse Suda i pretpostavke konkretnog i potkrijepljenog uspostavljanja ravnoteže između suprotstavljenih prava i interesa dovedenih u pitanje. Iako zaštita prava žrtve iz članka 8. predstavlja važan i značajan čimbenik, smatram problematičnom tvrdnju da se ta zaštita može pružiti jedino zatvaranjem cijelog postupka za sveukupnu kontrolu javnosti, bez posebnog objašnjenja i uspostavljanja ravnoteže između okolnosti koje opravdavaju takav ishod. Čak i kada je cilj zaštita prava žrtve, i dalje postoji potreba za uspostavljanjem ravnoteže na temelju posebnih značajki predmeta. Po mojem mišljenju, bilo bi neprimjereno poticati sustavno i potpuno isključenje javnosti iz kaznenih postupaka općenitim pozivanjem na prava žrtve. I dalje je potrebno primijeniti dostatno diferenciran i obrazložen pristup.

14. Konačno, većina svoju ocjenu zaključuje napominjući da je pristup koji je primijenjen u ovom predmetu bio u skladu s trenutačnim međunarodnim standardima o ovom pitanju (vidi stavak 57. ove presude). Nisam uvjerena da se ta izjava može smatrati točnom. Ti instrumenti zahtijevaju, i to s pravom, dostupnost mjera namijenjenih zaštiti prava i interesa žrtve. Nasuprot tome, ne može se smatrati da išta u tim instrumentima ublažava obvezu provođenja posebne ocjene i uspostavljanja ravnoteže između suprotstavljenih prava i interesa i detaljnog razmatranja toga koje bi se mjere trebale primijeniti u svakoj situaciji i u svakoj fazi postupka.

15. Naglašavam da se moj zaključak da je u ovom predmetu došlo do povrede članka 6. stavka 1. temelji na utvrđenju da potrebno uspostavljanje ravnoteže nije bilo provedeno u skladu s mjerodavnim pretpostavkama Konvencije: pruženo obrazloženje nije bilo dostatno da se opravda odluka o isključenju javnosti iz cijelog postupka. Istovremeno, itekako sam svjesna činjenice da ocjena opsega i načina na koji će se omogućiti kontrola javnosti nad kaznenim postupcima u predmetima ove vrste zahtijeva vrlo pažljiv pristup s obzirom na rizik da bi određeni mediji i određeni korisnici društvenih medija mogli zloupotrijebiti mogućnosti pristupa takvim postupcima. Stoga je jasno da domaće vlasti moraju imati određenu slobodu pri utvrđivanju, i nametanju, ograničenja u tom pogledu kako bi osigurale da

PRESUDA MRAOVIĆ protiv HRVATSKE - IZDVOJENO MIŠLJENJE

odgovarajuća stručno i etički odgovorna kontrola javnosti bude moguća, a da istovremeno osiguraju izbjegavanje zloupotrebe.

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72468496524

